

کچانی چه قو هله لگر

تأ: کهیوان سعید سلیمانی
Kaiwan9@yahoo.com

نه ترسان و باوک سالاری را دهد هینتا، ئەمە شیان به شانازی بۆ بنەمالة دەدایه قەلەم، لایەنیکی ترى ئەو دیاردەیه نەبۇونى ئاسایش بۇوه وەك پیویست كە كور زیاتر رؤیشتۆتە دەرەوە، ئەمەش وەك پشوپکی دەرونى (راحە النفسيه) يان وەك ئاميریك بۆ بەرگریكردن لە خۆی بەكارىيەندا، بەلام ئىستا ئەو حالاتە واتە چەقو هله لگرتەن لای ھەندىك لە كچان بۇوه بە باو، كە زیاتر ھۆكمە دەگەریننەوە بۆ ئەو ترسە کە لە دەرونیاندا درووستبۇوه.

رازاو کە لە قۇناغى سېيەمى زانکۆيە ئەو سەبارەت بە هله لگرتنى چەقو دەلىت: (من رۆزانە بە تەنیا ھاتوچو دەكەم خۇ ناکىرى ھەمو رۆزى كەسىك لە بنەمالةكەم لەگەل خۇم بۆ دەۋام بەيىنم، ئاخىر ئەوانىش بە كارى خۆيانەوە خەريکن، لەگەل ئەوهىدا زۆربەي كات كە بە تەنیا دەرۆم ترسىم ھەيە، بۆ رەواندىنەوە ئەو ترسە لە خۇم، ناچارم چەقو لەگەل خۇمدا ھەلبگرم)، ھەروەها رېزىن كە فەرمانبەرە و لەسەر قىسى خۆى لە ترسى ئالتونەكانى چەقو ھەلدەگىرى و دەلى: (من ئالتونىكى زۇرم ھەيە و ئارەزوش دەكەم زۆربەي كاتەكان بە خۇمەوە ھەلبىواسىم، ترسى لەوە ھەيە كەسىك بىيەوە بۆ دىزىنى ئالتونەكانى ھېرىش بىاتە سەرم، بۆيە بەردەۋام لەگەل خۇمدا چەقو ھەلدەگرم) ھەروەها تەنیا خويىندىكارى پەيمانگايىه وىيەكىي ترە لەو كچانەي كە چەقو هەلدەگرن، ئەو هله لگرتى بۆ ترس لە هاو پولەكانى دەيگىرېتەوە و دەلى: (زۇر لە ھاپولەكانى داواي پەيوهندى خوشەوھىستيان لېكىردووم، بەلام وەلام بويان نەبۇوه، لەبەرئەوە لە كۆمەنگەي ئىمەدا نىرينىھەست بە گەورەيى و لە خۇ بايپۇون دەكتات، رەنگە لەوەي كە من قىسم شەكاندىن گىانى تۈلە سەندنەوەيان بەرامبەرم دروستىرىدىت، لە ترسى ئەو تۆلەيە ناچارم چەقو ھەلبگرم) لېرەوە دەرەدەكەوى كە ھۆكارگەلېكى زۇر ھەن بۆ ئەوەي كچان چەقو ھەلبگرن.

تۆيىزەرى دەرەوونى دكتور كەرىم شەرىف

سارا كچىكى تەممەن (۲۱) سالە و لە يەكىك لە كۈلىيژى ئىوارانى زانکۆي سلىمانى دەۋام دەكتات، لە بەرامبەر بونى چەقو لە ناو جانتاكەيدا دەلى: (من چەقوم بۆئەوە ھەلنەگرتووە كەسى بى بىرىندار بىھەم، بەلكو بۆ ئەوەي كە رووبەررووی ھەر دەستدرىزىيەك بۇومەوە بەكارىبەيىنم و بىوهشىئىنم).

دياردەي خەنجهرو چەقو هله لگرتەن لەلايەن كورانەوە لە ولاتى ئىمەدا دەكىرى مىزۇوپىكى كۆنى هەبىت، بە تايىبەت كە خىزانەكانى كۆمەلگا ئىمە بەرەدەۋام كوريان لەسەر توندۇتىزى و جۇرىك لە

قهره‌چه‌تانی نه‌بوونی ئاسایشى
دەرروونى دەکاتە فاکتەرىك بۇ ئەو
حالەتەو دەلى: : چەقۇ هەلگرتن
لەلایەن كچانەوە دەکری تەنھا
وەك "راخە النفسيه" يان پشوى
دەرروونى سەير بکريت، زياتر بۇ
ئەوەدى گوايا ئەگەر لېيىقەوەما لە^١
شويىنىك يان درەنگ رۆيشتەوە
و بە تەننیابۇو، يان گەر
كەسىك ويستى ھېرپىش بکاتە
سەھرى بەكارىبىھېننەت، ئەو
حالەتەش واتا چەقۇ
ھەلگرتن دەکری لە
روانگەي دەرروونىيەوە
بىگەرینىنەوە بۇ دوو ھۇ
يەكەم: مىيىنە لە ولاتىي
ئىيمە ژيانى وابەستەيە
بە شەرفىيە،
بىگۇومان كاتى شەرفى
لەدەستبدات واتا ژيانى
لەدەستداوە، ئەوە
وايکردووە كە كچان
بەردەۋام ترسىيان
لەوە ھەبىت كە

دەستدرېزى سىكىسى بکريتە سەريان.

ئەوهەش دەگەرېتەوە بۇ ئەو گۆرانكاريانەى كە لە
كۆمەلگاکەماندا روويانداوە، كە بەداخەوە ئىيىستا لە
ئەنجامى ھەبوونى سەتەلاپت و ئىنتەرنېت، گەنجانى
ئىيمە بە تايىبەت كوران زۆر بە ئاسانى دەگەنە
حالەتى جولانى سىكىس، لەگەل ئەھەشدا ئەو جل و
بەرگەي كە كچان لەبەرى دەكەن دىسانەوە جۈرىيکى
ترە بۇ دروستبۇونى ئەو حالەتە، ئەمەش دەبىتە
ھۇي وروژاندى "غريزە جنسىيە" رەممەكى سىكىسى،
ھەمووشمان دەزانىن كە لە ولاتى ئىيمەدا دەرچەيەك
بۇ تىر كردنى ئەو رەممەكە سىكىسىيە نىيە، بۇيە كاتى
كوران دىيەدەرەوە بە تانەو تەشەرپ يان سوکايەتىكىردىن
يائىن پەلاماردان دەرىيدەبرىن، كە زۆرچار لە كەنالەكانى
راگەيانىنەوە دەبىستىن و بەرچاومان دەكەويت.
دۇوەم: ئالتۇون بە خۇداھەلواسىن، كە زۆرېك لە كچان
حەزىدەكەن ئالتۇن بە خۇياندا ھەلبواسىن، كە ئەمەش
زۆرچار ترس دروستىدەكتا لەوە كە كەسىك بىيەوى
ئالتۇونەكانىلى بىرىنى و ئەوانىش بەو چەقۇيە
بەرگرى لە خۇيان بىكەن.

ھەرودە شىلان حەممە نورى تويىزەرى كۆمەلایەتى
كارا لە بىوارى ژنان لە رووى كۆمەلایەتىيەوە ھۆكارى
چەقۇ هەلگرتن دەگەرېتەوە بۇ چوار ھۇ و دەلى: :

لە بەرئەوەدى
داتايەك نىيە بۇ چەقۇ هەلگرتن
لە رېزەكانى كچاندا، ناتوانىن وەك دىياردە ناوېبەرین،
بەلام دەکری ئەوە بلىيىن كە بۇونى حالەتە لەسەر و
كەسىك و دوان و سيانەوەيە، ئەمەش لە رووى
كۆمەلایەتىيەوە دەگەرېتەوە بۇ چوار خال:
يەكەم: پەيوەندىيەكانى كەج بە كۆمەلگاۋ بە رەگەزى
بەرامبەر و پەيوەندى خۇى بە خۇى مەبەستىم لە
پەيوەندى خۇى بە خۇى ئەوەيە كە ئەو كەچە تاچەند
باوەرى بە خۇى ھەمەيە، چونكە كچانى ئىيمە تا ماوەيەكى
زۆر لەمالەوەن، كاتى دىنەدەرەوە رانەھاتۇون لەسەر
ئەوەى بە تەننیا ھاتوچۈبکەن، يان تىكىھەلى رەگەزى
بەرامبەر بىن، لە كاتى تەننیايدا و بى ئەوەدى كەسىكىيان
لەگەلداپى، خېزانىش رايىنەھىناوە لەسەر ئەو جۈرە
مامەلانە، بۇ ئەوەدى خۇى رابىيىنە كە ئەمەش
بە تونايە و باوەپ بە خۇى پەيدابكەت چەقۇيەك
ھەلەگرى.

دووەم: باوەرنەبوونىيەتى بە دەرەوە خۇى، جا ج
رەگەزى بەرامبەر بىت، يان كۆمەلگە بەگشتى، ئەمەش
ئەو كارىگەرە كۆمەلایەتىانەى لەسەرە كە كوران يان

چهندین حالتی لهو جوړه، له کاتیکا
که پیویسته ئهوان واتا پولیس و ئاسایش
په روډدیه کي دروونی بکرین و کومه لیک
خال هه بیت بو بون به پولیس و ئاسایش،
بؤیه کاتیک ئهمانه دهنه پاریزگار بو
خله که چې به پیچه وانه وه زور جار بکوژ
دروډه چن، یان هیرش دهنه سهه کج، دووباره
ئهمه ترسیکی ګهوره لای کومه لګه به ګشتی و
کچه به تابهه، دوسته کات.

له کوتایدا من ئەو حالەتە يان ئەو
دیاردهیه رەتەدەمەمەوە، بەلام ئەگەر سەپىرى
ھەر كۆمەلگەيەك بکە كە ئاسايىش تىدا
له ئاستىكى بالا نىيە، مەرۇۋەكان لە رووى
دەر وونىيەوە باودەريان بەخۆيان نىيە ئەم جۆرە
رەفتارانە پەمير ھودەگەن.

ههلبته ههمر ولات و كومه لگه يهك له
جيها ندا بو به ريوهه ردني كاره كانى كومه ليلك
ياسا و ريساي ههيء، دياره ولاتي ئيمهش له و
ياسايانه به دهنـيه، بـويه دوا جـار له روـوي
ياسـاي و سـهـبارـهـتـ بـهـ هـلـگـرـتـنـىـ چـهـقـوـ
پـارـيزـهـرـىـ يـاسـايـ نـازـهـنـينـ مـحـمـدـ جـهـزاـ لـهـ
درـيـزـهـيـ ئـهـمـ يـاهـتـهـ دـهـلـ ::

له یاسادا دووجوئر چهک ههیه، چهکی ئاگری
واتا (ددمانچه و تغەنگ و ... هتد) چەکی
سپی واتا چەقۇ، ھەلبەتە ھەڭرتىنى چەکی
ئاگری له یاساى عیراقىدا پىيۆسىتى بە مۆلەت
ھەیه، كە وزارەتى ناوخۇ بۇ ھەندىيەك حالەتى
تايىبەت دەيدا، بەلام چەکى سپی پىيۆسىت
بەمۆلەت ناكاتا، چونكە چەقۇ دەتوانى دwoo
كاربکات واتە وەك چەکی ئاگری نىيە تەنا کارى
كوشتن و بىرىنداركىرىنى پى بىرى، سەبارەت
بە بەكا، ھېننان ..

نهگهر ههروا يان لهشهريکدا بهكاربيهيني
كه ئه و حالته زور كمه، ئهوا رووبه رورو
ليپرسينه ودى توند دهين، ياساش حوكى
قورسيان بهسهردا دهدا، بهلام نهگهر كاتى
دهستدريرىزى كرايه سهريان وبهكاريانهينا، ئهوا
دهچىته خانهى (دفاع عن نفس) بېرگرى لە
خود كردن، لهوهشدا هەر سزا دەدرىن، بهلام
كەن تازەق، سەقنى، دلاگاران دەددەتى

دەرەنگام ھەست بەھو دەگەمین كە ئەو
حالەتە تا ئىستا نەبوبو بە دىارىدە، بەلام ئەگەر
دەسەلات وەك پىوست ئاسايىش دايىنەكەت
ئەوا دەبىيەتە دىارىدە و ئەوكاتىش كارىگەرى
خراپ لەسەر كۆمەلگە درووستىدەكەت.

لگه به گشتی چون سهیری کج دهکات،
یان کج له عه قلیه تی کورو کوئمه لگه دا چی
دهگه یینی، بیگومان کهم که س هن له
کوئمه لگه دا نیمه دا پیناسه مروقبوون بو
کج بکات، تنهها به کوتله یه کی سیکسی
و چیز و هرگرتن سمهیری کج دهکات،
که و اته ئه و کچه لموه دهترسی که
له لایه ن دوروبه روه په لامار بدری
یان هیرشی بکریتہ سه ر، چون خوی
بپاریزی له کاتیکدا ناتوانی ده منچه
یان تفه نگ هه لبگری، بیگومان
ئه و هی دهستی پیده گات تنهها
چه قوبیه، بو ئه و هی له کاتیکدا
توشی ئه و حاله ته بیوو برگری
پی له خوی بکات.

سیّه م : کاریگه رهیه کانی
فیلم و کۆمەلیٽ گرتەی
توندو تیزى کە رۋۇزانە له رېی
کەنالە ۷. آکانەوە يان شىدۇ يان
ئىنتەرنېتەوە دەبىنین و زور
ئاسايىيە بەلای گەنجە کانەوە
کاتى سەيرى ئازاردان يان
كوشتنى كەسىك دەكت، نەم
ئاسايىي بۇونە ئەو کارىگە رە
خراپەي لىدەكە ويىتەوە كە ئەو
كچەش بەلايەوە ئاسايىي دەبىت
كە بە چەقۇ بەرگرى لە خۇى
كەت.

چواردهم: خالیکی تریش که زور
گرنگ باورهنه بیونه به ددهلهات،
له ههمو و لاتیکدا ئهرکی ئاسایش
و پولیس پاریزگاریکردن له
خەلک، بەلام لىرە ددهلهات تا ئیستا
نەيتوانیوه ببىتە پاریزگاریکی باش
بۆمان، بىگوومان له كاتیکدا ئاسایش
نەبۇو مەرۋەپەنا دەباتە بەر چەك، تا
پاریزگارى پى له خۆی بکات، كچىش له و
قۇناغەدا باورەرى بەخۆی نىيە، بۆيە پەنا
بۇ چەقۇ دەبات . دواى نەوهش رەنگە
زۆرجار نئەو كچە ترسى له پولیسەكە
ھەبىت لەوهى توانجى ليېدات يان
ھېرىش بکاتە سەرى، چونكە نابى
ئەوهە لەيدبکەين كە نەوانىش تاكى ئەم
و ئەمە لگەيەن، من بە حۆكمى كارەكەم
مە زور له كچان و ڙنان نزىكىم و ناگادرى

رۆزانه
بە تەنیا
هاتوچو
دەکەم
خو ناکری
ھەمو رۆزى
کەسیک لە
بنەمالە کەم
لەگەل خۆم
بۇ دەواام
بەھینم،
ناچارم
چەقۇ
ھەلبگرم